

بررسی رابطه بین نگرش مذهبی و خودکارآمدی با سازگاری تحصیلی دانشجویان

محمدعلی سپهوندی^۱

لیلا منصوری^۲

تاریخ دریافت: ۱۳۹۵/۰۹/۰۵

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۶/۰۸/۲۹

چکیده

سازگاری تحصیلی از مباحث بنیادی و بسیار گسترده در روان‌شناسی محسوب می‌شود. به همین جهت شناسایی عوامل مرتبط با آن، ضمن افزایش دانش، می‌تواند کاربردهای زیادی در کاهش مشکلات فردی و بین فردی داشته باشد. در همین راستا، هدف پژوهش حاضر بررسی رابطه نگرش مذهبی و خودکارآمدی با سازگاری تحصیلی دانشجویان می‌باشد. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه دانشجویان دختر و پسر مقطع کارشناسی دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه آزاد اسلامی واحد ایزد بود که در سال تحصیلی ۱۳۹۴-۹۵ مشغول به تحصیل بودند. پژوهش حاضر توصیفی و از نوع همبستگی بود. به منظور انجام پژوهش، نمونه‌ای به حجم ۲۷۴ نفر (۱۳۰ پسر و ۱۴۴ دختر) با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای انتخاب شد. ابزار مورد استفاده در این پژوهش پرسشنامه نگرش مذهبی (گلریز و براهنی، ۱۳۵۳)، پرسشنامه خودکارآمدی (شرر و همکاران، ۱۹۸۲) و پرسشنامه سازگاری تحصیلی (بیکر و سریاک، ۱۹۸۴) بود. داده‌های جمع‌آوری شده با استفاده از آمار توصیفی، ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون چندگانه مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. نتایج حاصل از تحلیل همبستگی پیرسون نشان داد که بین نگرش مذهبی و خودکارآمدی و سازگاری تحصیلی رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد. همچنین نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه نشان داد که خودکارآمدی و نگرش مذهبی نقش معناداری در پیش‌بینی سازگاری تحصیلی داشتند.

کلید واژه‌ها: نگرش مذهبی، خودکارآمدی، سازگاری تحصیلی

^۱ - استادیار گروه روان‌شناسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه لرستان، خرم‌آباد، ایران (نویسنده مسئول) masepahvandi@yahoo.com

^۲ - کارشناس ارشد روان‌شناسی تربیتی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه لرستان، خرم‌آباد، ایران

مقدمه

سازگاری^۱ به معنای ایجاد هماهنگی و تعادل بین نیازهای شخصی افراد و رضامندی آن‌ها می‌باشد و یکی از ویژگی‌های ضروری زندگی شاد و آرامش‌بخش است (بهاگات و بالیا^۲، ۲۰۱۶: ۹). سازگاری مفهومی پیچیده و چند وجهی و فرایندی مداوم و پویا است و به رابطه متقابل شخص و محیط، به این طریق که فرد نیازهایش را مطابق با خواسته‌ها و شرایط محیط، ارضا کند، اشاره دارد (ماناگا و چاندراسکاران^۳، ۲۰۱۵: ۲۶۲۲). در واقع، سازگاری تغییر در فعالیت‌ها به منظور فائق آمدن بر موانع و ارضای نیازهای خود تعریف شده است. سازگاری نوعی حل مسئله است که در آن ارگانیزم یا فرد نیازی دارد که نمی‌تواند با روش‌های قبلی برآورده کند. در چنین موقعیت‌هایی، رفتار تغییر داده می‌شود تا این‌که پاسخ منجر به ارضا شود. فرد در حالت سازگاری نقش فعال‌تری در موقعیت ایفا می‌کند، به همین دلیل سازگاری با مفاهیم سازش، انطباق و هم‌نوایی تفاوت دارد (زارعی، میرهاشمی و پاشاشریفی، ۱۳۹۱: ۱۶۱). سازگاری دارای عرصه‌های مختلفی است؛ سازگاری در انتقال به محیط جدید، سازگاری در روابط بین فردی و سازگاری در موقعیت‌های آموزشی که از آن تحت عنوان «سازگاری تحصیلی»^۴ یاد می‌شود (وحدتی، حجت‌خواه و رشیدی، ۱۳۹۵: ۱۱۸).

سازگاری تحصیلی در برگیرنده تغییرات رفتاری و روان‌شناختی است که طی آن افراد سعی می‌کنند خودشان را با محیط تحصیلی جدید هماهنگ کرده و به‌طور موفقیت‌آمیز با تقاضاهای تحصیلی سازگار شوند و به نیازهای یادگیری‌شان برسند (والکا^۵، ۲۰۱۵). سازگاری تحصیلی از مهمترین ابعاد سازگاری با دانشگاه بوده و به معنای توانایی افراد در پاسخ‌گویی موفقیت‌آمیز به تقاضاهای متنوع و مختلف محیط آموزشی است (زارعی و همکاران، ۱۳۹۱: ۱۶۱). در واقع سازگاری تحصیلی ناظر به توانمندی فراگیران در انطباق با شرایط و الزامات تحصیل و نقش‌هایی است که نهادهای آموزشی فراروی آنها قرار می‌دهند (پیتوس^۶، ۲۰۰۶؛ به نقل از وحدتی و همکاران، ۱۳۹۵: ۱۱۸). عوامل زیادی به عنوان فاکتورهای تأثیرگذار بر سازگاری تحصیلی پیشنهاد شده است که می‌توان به رابطه بین معلم و دانش‌آموز، دوستان همسال در آغاز سال تحصیلی و محیط آموزشی اشاره کرد (سیم و مون^۷، ۲۰۱۶: ۱). سازگاری تحصیلی با ورود نوجوان به دانشگاه اهمیت بیشتری پیدا می‌کند. پژوهشگران معتقدند انتقال به دانشگاه و تحصیل، رویدادی است که موجب تغییر در

1. Adjustment

2. Bhagat & Baliya

3. Managa & Chandrasekaran

4. Academic adjustment

5. Valka

6. Pettus

7. Sim & Moon

مفروضات فرد نسبت به خود و دیگران می‌شود. درحقیقت، دوره‌ای چالش‌برانگیز است که بر تمامیت فرد تأثیر می‌گذارد (لوبکر و اتزل^۱، ۲۰۰۸: ۴۵۷). این تجربه از تنوع زیادی برخوردار است به حدی که برای برخی دانشجویان حس بر خورداری از حمایت و برای برخی دیگر احساس عدم وجود حمایت را به همراه دارد (یو، سان و چنگ^۲، ۲۰۱۲: ۱۵). از این رو می‌توان گفت کنار آمدن با چنین تغییراتی مستلزم آن است که فرد از توانایی سازگاری مناسبی برخوردار باشد (سپهریان و فتاحی، ۱۳۹۲: ۳۶).

برخی از پژوهشگران نیز معتقدند، فقدان سازگاری می‌تواند به ترک تحصیل، تمایل به تغییر رشته و عدم پیشرفت تحصیلی منجر شود و علاوه بر این با عوارض روحی و روانی همراه باشد (وانگ و چن^۳، ۲۰۰۶: ۵۷). در این راستا، شناسایی متغیرهای تأثیرگذار بر سازگاری از اهمیت بالایی برخوردار است. یکی از عواملی که با سازگاری تحصیلی در ارتباط است، نگرش مذهبی^۴ می‌باشد (برایان^۵، ۲۰۰۷). منظور از نگرش مذهبی، اعتقادات منسجم و یکپارچه توحیدی که خداوند محور امر بوده و ارزش‌ها، اخلاقیات، آداب و رسوم رفتارهای انسانی را با یکدیگر و با طبیعت خویش تنظیم می‌نماید (اکبریان، ۱۳۹۵: ۸). مذهب به زندگی فرد معنا و جهت می‌بخشد و به او کمک می‌کند تا با چالش‌های زندگی مقابله کند و رویدادهای زندگی را درک نماید (صفاری، محمدی‌زیدی و پاکپورحاجی‌آقا، ۱۳۹۱: ۲۴۴). به عقیده برخی از پژوهشگران، روان‌بده‌های مذهبی عامل اصلی در سازگاری بالاتر افراد مذهبی هستند (مکینتاش، سیلور و ورثمن^۶، ۱۹۹۳؛ به نقل از پورنیکدست، تقی‌زاده، علی‌اکبری‌دهکردی، امیدیان و میکاییلی‌حور، ۱۳۹۳: ۸۲). شواهد پژوهشی نشان داده است، اعتقادات مذهبی درست، بسیاری از نیازهای اساسی انسان را برآورده کرده و خلأهای اخلاقی، عاطفی و معنوی او را پر می‌کند. این عامل پاسخ بسیاری از پرسش‌ها را می‌دهد و بسیاری از مسائل را روشن می‌کند و اطمینان، امید و قدرت را در فرد تحکیم می‌نماید و خصوصیات اخلاقی و معنوی را در اجتماعات استحکام می‌بخشد و پایگاه بسیار محکمی برای انسان در برابر مشکلات و محرومیت‌های زندگی ایجاد می‌کند (عسگری و صفرزاده، ۱۳۹۲: ۹۳)، درحالی‌که دور ماندن از باورهای مذهبی اصیل راه را برای ابتلای فرد به کشمکش‌های درونی و روانی، احساس پوچی و بی‌هدفی، یأس و ناامیدی در برابر محرومیت‌ها، نامالایمات و فشارهای روانی هموار می‌کند و

1. Lubker & Etzel

2. Yau, Sun & Cheng

3. Wang. A & chen

4. Religious Attitude

5. Bryant

6. Mcintosh, Silver & Wortman

سازگاری کلی افراد در زندگی را با مشکل مواجه می‌کند (گرشاد، حسینی، حاتمی و همکاران، ۱۳۹۲: ۴۴۰).

در خصوص ارتباط نگرش مذهبی و سازگاری، به ویژه سازگاری تحصیلی پژوهش‌های اندکی صورت گرفته است از جمله آنها می‌توان به پژوهش بریانت (۲۰۰۷) اشاره نمود که در پژوهش خود دریافت بین نگرش مذهبی و سازگاری با دانشگاه رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. مکنالتی، لیونه و ویلسون^۱ (۲۰۰۴) نشان دادند دین در سازگاری افراد تأثیر قابل ملاحظه‌ای دارد و از آن می‌توان در کار بالینی با مراجعانی استفاده کرد که خواهان روان‌درمانی معنوی هستند. جانسون^۲ (۲۰۰۴) نیز نشان داد باورهای دینی در سلامت روان و سازگاری افراد نقش عمده‌ای دارد. کریشناوینی^۳ (۲۰۰۳) طی مطالعه‌ای دریافت بین مذهب و سازگاری دانشجویان در دانشگاه رابطه معناداری وجود ندارد. در ایران نیز پورنیکدست و همکاران (۱۳۹۳) در پژوهش خود به این نتیجه دست یافتند که نوجوانان دارای نگرش مذهبی بالاتر، سازگاری تحصیلی بیشتری از خود نشان می‌دهند.

متغیر دیگری که ارتباط آن با سازگاری تحصیلی دانش‌آموزان مورد توجه محققان بوده است، خودکارآمدی^۴ است (سیم و مون، ۲۰۱۵). خودکارآمدی یکی از مفاهیم کلیدی در نظریه شناختی اجتماعی بندورا است. این مفهوم همراه با برخی عوامل شناختی-اجتماعی دیگر، نقش مهمی در دستیابی به موفقیت و حفظ سلامت فرد دارد (توکلی‌زاده، تبری و اکبری، ۲۰۱۵: ۱۱۴). این مفهوم به قضاوت فرد در توانایی‌های خود در انجام یک کار خاص و یا تطبیق با شرایط خاص مرتبط می‌شود (سیم و مون، ۲۰۱۵: ۲) و به باورهای افراد در مورد کفایتشان به این که در یک کار تا چه اندازه‌ای موفق هستند، اشاره دارد (لایی، ۲۰۱۴: ۱۰۹). در واقع منظور از خودکارآمدی، احساس شایستگی و کفایت در کنار آمدن با زندگی است و در واقع عبارت است از یک عقیده محکم که ما بر اساس منابع اطلاعاتی مختلف، توانایی‌هایمان را ارزیابی می‌کنیم. خودکارآمدی به این معنی است که فرد فکر کند قادر است پدیده‌ها و رویدادها را برای رسیدن به وضعیت مطلوب با رفتار و کردار مناسب خود سازمان دهد (جین و داوسون^۵، ۲۰۰۹). افراد دارای خودکارآمدی ضعیف، تکالیف و کارها را دشوارتر می‌بیند و این باعث افزایش استرس در آنان می‌شود، در مقابل، باورهای خودکارآمدی قوی باعث آرامش و نزدیکی به تکالیف مشکل می‌شود و می‌تواند پیش‌بینی‌کننده قوی برای پیشرفت افراد باشد (پاجارس^۶، ۲۰۰۲: ۱۱۶). همچنین زاجاکوا، لینچ و اسپنشید^۱ (۲۰۰۵) نشان دادند که خودکارآمدی

1. McNulty, Livneh & Wilson

2. Johnson

3. Krishnavence

4. self efficacy

5. Jain & Dowson

6. Pajares

پیش‌بینی‌کننده بسیار قوی برای موفقیت تحصیلی و دیگر پیامدهای تحصیلی از جمله سازگاری در امر تحصیل می‌شود. بنابراین می‌توان گفت که بین سازگاری تحصیلی و خودکارآمدی وجوه اشتراک قابل توجهی وجود دارد؛ سازگاری تحصیلی در رفتار افراد با خودکارآمدی بالا قابل انتظار است. با افزایش خودکارآمدی این اطمینان در افراد شکل می‌گیرد که قادر به انجام تکالیف و وظایف محوله در محیط آموزشی می‌باشند، کمتر دچار ناامیدی می‌شوند و تلاش و پشتکار بیشتری از خود نشان می‌دهند و بدین ترتیب نگرش مثبت‌تری نسبت به دانشگاه داشته و به گونه‌ای سازگارانه عمل می‌کنند (تجلی و اردلان، ۱۳۸۹: ۷۳).

مرور پیشینه پژوهشی در رابطه با سازگاری تحصیلی حاکی از ارتباط آن با متغیر خودکارآمدی می‌باشد. به عنوان مثال، یاداک (۲۰۱۷) طی مطالعه‌ای که روی ۱۵۰ دانشجوی عربستانی انجام داد، دریافت که خودکارآمدی با سازگاری تحصیلی دانشجویان همبستگی مثبت و معناداری دارد. سیم و مون (۲۰۱۶) در پژوهش خود دریافتند که بین خودکارآمدی و سازگاری تحصیلی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. همچنین کازان^۲ (۲۰۱۲) نشان داد که راهبردهای یادگیری خودتنظیمی، اضطراب امتحان و خودکارآمدی تحصیلی پیش‌بینی‌کننده سازگاری تحصیلی می‌باشند. یوسیلزا (۲۰۱۲) در پژوهشی نشان داد که خودکارآمدی باعث افزایش سازگاری دانشجویان می‌شود. در مطالعه زیچووسکی^۳ (۲۰۰۷)، خودکارآمدی به‌طور معناداری با سازگاری تحصیلی در ارتباط بوده و مهمترین پیش‌بینی‌کننده سازگاری تحصیلی محسوب می‌شود. پژوهش لنت، تاویرا، شو و سینگلی^۴، (۲۰۰۹) بر روی ۲۵۲ دانشجو نشان داد که خودکارآمدی و حمایت محیطی پیش‌بینی‌کننده پیشرفت به هدف و سازگاری تحصیلی است. در مطالعه آنها دانشجویان گزارش کردند هنگامی که از خودکارآمدی قوی و حمایت اجتماعی برخوردارند به عملکرد تحصیلی مورد نظرشان دست می‌یابند. میکاییلی، فتحی، شهودی و زندی (۱۳۹۴) نیز طی پژوهشی که بر ۲۲۰ دانشجوی کارشناسی دانشگاه ارومیه انجام دادند دریافتند که خودکارآمدی، انگیزش، امید، تشکرهای تحصیلی و سازگاری تحصیلی روابط معناداری با یکدیگر دارند. تمنایی‌فر و لیث (۱۳۹۴) در پژوهش خود به این نتیجه دست یافتند که بین هوش هیجانی، خودکارآمدی و حمایت اجتماعی با سازگاری رابطه معناداری وجود دارد.

از آنجا که دانشجویان نقش مهمی برای آینده و تعالی کشور دارند، عدم وجود سازگاری تحصیلی در آنان موجب افت تحصیلی و پایین بودن سطح عملکرد تحصیلی آنان می‌شود. افت تحصیل و

1. Zajacova, Lynch & Espenshade

2. Cazan

3. Zychowski

4. Lent, Taveira, Sheu & Singley

ترک تحصیل یکی از مشکلات اساسی نظام آموزشی کشور است که هر ساله بخش مهمی از منابع انسانی و مالی جامعه را به هدر می‌دهد که بیشتر این مشکلات ریشه در عدم سازگاری جوانان دارد. بنابراین، شناخت عوامل مؤثر بر سازگاری در جوامع از اهمیت زیادی برخوردار است. همچنین با توجه به پیشینه پژوهش که حاکی از ارتباط بین متغیرهای نگرش مذهبی و خودکارآمدی با سازگاری تحصیلی هستند باید گفت که این روابط عمدتاً به صورت مجزا تأیید شده‌اند و اطلاعات زیادی درباره این که ترکیبی از آن‌ها در کنار یکدیگر به چه میزان و به چه نحوی در سازگاری تحصیلی دانشجویان نقش دارند، در دسترس نیست و پژوهش حاضر برای اولین بار این موضوع را مورد بررسی قرار می‌دهد. بنابراین هدف پژوهش حاضر بررسی رابطه نگرش مذهبی و خودکارآمدی با سازگاری تحصیلی دانشجویان می‌باشد. فرضیه‌های پژوهش عبارتند از:

- ۱) بین نگرش مذهبی و خودکارآمدی با سازگاری تحصیلی دانشجویان رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد.
- ۲) نگرش مذهبی و خودکارآمدی نقش معنی‌داری در پیش‌بینی سازگاری تحصیلی دانشجویان دارند.

روش‌شناسی پژوهش

طرح پژوهش حاضر توصیفی و از نوع همبستگی است. جامعه آماری پژوهش را ۹۹۴ نفر دانشجوی مقطع کارشناسی دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه آزاد اسلامی شهرستان ایذه تشکیل دادند که در سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴ مشغول به تحصیل بودند. برای تعیین حجم نمونه از جدول کرجسی و مورگان استفاده گردید که از جامعه مذکور نمونه‌ای به تعداد ۲۷۴ نفر (۱۳۰ پسر و ۱۴۴ دختر) به روش تصادفی طبقه‌ای انتخاب شد. بدین صورت که هر رشته به عنوان یک طبقه در نظر گرفته شد سپس به نسبت تعداد دانشجویان هر رشته به صورت کاملاً تصادفی نمونه‌ها انتخاب شدند (رشته روان‌شناسی ۵۴ نفر، ادبیات فارسی ۸۱ نفر، الهیات و معارف اسلامی ۱۰۱ نفر و علوم اجتماعی، ۳۸ نفر). ملاک‌های ورود به پژوهش عبارت بودند از: مشغول به تحصیل بودن در دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشجوی مقطع کارشناسی بودن، رضایت به شرکت در پژوهش و کامل کردن پرسشنامه‌ها بود و ملاک خروج از مطالعه، عدم رضایت آزمودنی‌ها برای شرکت در پژوهش بود. توضیحات لازم توسط پژوهشگران درباره چگونگی همکاری و مدت زمان لازم برای تکمیل پرسشنامه‌ها ارائه شد. به آزمودنی‌ها اطمینان داده شد که اطلاعات به صورت فردی گزارش نشده و محرمانه خواهد ماند. پس از اعلام رضایت، پرسشنامه‌ها در اختیار افراد قرار گرفت و آنها با رضایت کامل، پرسشنامه‌ها را بدون ذکر نام تکمیل کردند. پس از گردآوری داده‌ها از ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه به روش گام به گام برای تحلیل داده‌ها استفاده گردید. نرم افزار مورد استفاده در این پژوهش SPSS نسخه ۲۲ بود. ابزار گردآوری داده‌ها عبارت است از:

الف) پرسشنامه نگرش سنج مذهب: این آزمون توسط گلریز و براهنی (۱۳۵۳) تدوین شد و دارای ۲۵ سوال می‌باشد، نمره‌گذاری پرسشنامه براساس طیف لیکرت پنج درجه‌ای از ۰ تا ۴ می‌باشد. نمره ۴ نشانگر اعتقادات مذهبی بالا و نمره صفر عدم اعتقادات مذهبی فرد را نشان می‌دهد. دامنه تغییرات نمرات آزمودنی به طور نظری از حداقل ۰ تا حداکثر ۱۰۰ در نوسان است. اعتبار این آزمون به روش همبستگی با آزمون آلپورت، ورنون و لیندزی به دست آمده که برابر با $0/80$ می‌باشد. این پرسشنامه از طریق روش گروه‌های شناخته شده بررسی شده و نشان داده است که به خوبی بین دو گروه عادی و مذهبی تفاوت می‌گذارد (گلریز، ۱۳۵۳). این پرسشنامه در سال‌های اخیر مورد ارزیابی مجدد قرار گرفت. پایایی این پرسشنامه با استفاده از روش اسپیرمن-براون برابر با $0/63$ به دست آمده است و اعتبار آن برابر با $0/248$ به دست آمد که نشانگر اعتماد به نتایج حاصل از این آزمون است (نوری‌قاسم‌آبادی و بوالهروی، ۱۳۷۶). در پژوهش حاضر نیز، پایایی آزمون بر اساس ضریب آلفای کرونباخ $0/67$ به دست آمد.

ب) مقیاس خودکارآمدی عمومی: این مقیاس توسط شرر^۱ و همکاران (۱۹۸۲) تهیه شده است و دارای ۱۷ سؤال است که هر سؤال بر اساس مقیاس لیکرت از دامنه کاملاً مخالفم (۱) تا کاملاً موافقم (۵)، تنظیم می‌شود. حداکثر نمره‌ای که فرد می‌تواند از این مقیاس به دست آورد نمره ۸۵ و حداقل نمره ۱۷ است. بختیاری‌براتی (۱۳۷۶)؛ به نقل از کرامتی و شهرآرای، (۱۳۸۳) روایی این آزمون را در یک گروه ۱۰۰ نفری $0/61$ گزارش کرده که در سطح $0/05$ معنادار بوده است. ضریب اعتبار آزمون با روش اسپیرمن براون با طول برابر $0/76$ به دست آمده است. آلفای کرونباخ یا همسانی کلی ماده‌ها برابر $0/79$ و رضایت‌بخش گزارش شده است. کرامتی و شهرآرای (۱۳۸۳) ضریب پایایی آن را با روش آلفای کرونباخ $0/85$ گزارش کرده‌اند. پایایی آزمون در پژوهش حاضر بر اساس ضریب آلفای کرونباخ برابر با $0/66$ به دست آمد.

ج) پرسشنامه سازگاری تحصیلی: برای تعیین میزان سازگاری تحصیلی از خرده مقیاس پرسشنامه سازگاری با دانشگاه (بیکر و سریاک^۲، ۱۹۸۴) که دارای ۲۴ گویه است، استفاده شد. نمره آزمودنی در این مقیاس بین ۲۴ تا ۱۶۸ قرار می‌گیرد. نمرات بالاتر نشانگر سازگاری بیشتر است. در مطالعه بیکر و سریاک (۱۹۸۴) ضریب آلفای کرونباخ برای خرده مقیاس سازگاری تحصیلی بالاتر از $0/80$ بود. در پژوهش میکاییلی (۱۳۸۹) که در بین دانشجویان دانشگاه ارومیه انجام شده بود این ضریب مساوی $0/84$ به دست آمد. همچنین روایی ملاکی این پرسشنامه با استفاده همبستگی با پرسشنامه سازگاری تحصیلی سینها و سینک (۱۹۹۳)، $0/75$ به دست آمد که در سطح $0/05$ معنادار است. پایایی آزمون در پژوهش حاضر بر اساس ضریب آلفای کرونباخ برابر با $0/77$ به دست آمد.

1. Sherer

2. Beker & Siryk

یافته‌ها

نمونه پژوهش را ۲۷۴ نفر دانشجوی مقطع کارشناسی تشکیل دادند که از این تعداد ۱۳۰ نفر پسر (۴۷/۳٪) و ۱۴۴ نفر دختر (۵۲/۴٪) بودند. از نظر رشته تحصیلی تعداد ۵۴ نفر (۱۹/۶٪) رشته روان‌شناسی، ۸۱ نفر (۲۹/۵٪) رشته ادبیات فارسی، ۱۰۱ نفر (۳۶/۷٪) رشته الهیات و معارف و ۳۸ نفر (۱۳/۸٪) رشته علوم اجتماعی بودند. در جدول ۱ شاخص‌های توصیفی شامل میانگین و انحراف معیار برای متغیرهای پژوهش آورده شده است.

جدول ۱: شاخص‌های توصیفی متغیرهای مورد مطالعه

متغیر	میانگین	انحراف معیار	تعداد
نگرش مذهبی	۴۴/۹۰	۱۲/۰۲	۲۷۴
خودکارآمدی	۴۹/۸۶	۸/۲۳	۲۷۴
سازگاری تحصیلی	۹۲/۳۲	۱۷/۸۸	۲۷۴

چنانچه در جدول ۱ مشاهده می‌شود، میانگین و انحراف معیار نگرش مذهبی به ترتیب برابر با ۴۴/۹۰ و ۱۲/۰۲ می‌باشد و میانگین و انحراف معیار خودکارآمدی به ترتیب برابر است با ۴۹/۸۶ و ۸/۲۳. همچنین، میانگین و انحراف معیار متغیر سازگاری تحصیلی به ترتیب برابر با ۹۲/۳۲ و ۱۷/۸۸ است. به منظور تعیین رابطه بین متغیرهای مورد مطالعه از ضریب همبستگی پیرسون استفاده گردید که نتایج بررسی میزان نگرش مذهبی، خودکارآمدی و سازگاری تحصیلی در جدول (۲) قابل مشاهده است.

جدول ۲: ماتریس ضریب همبستگی متغیرهای مورد مطالعه

متغیر	۱	۲	۳
نگرش مذهبی	۱		
خودکارآمدی	۰/۱۳۰*	۱	
سازگاری تحصیلی	۰/۱۳۸*	۰/۱۴۳*	۱

$$*P < 0.01$$

فرضیه اول: بین نگرش مذهبی و خودکارآمدی با سازگاری تحصیلی دانشجویان رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد.

همان‌طور که در جدول (۲) مشاهده می‌شود، بین نگرش مذهبی و سازگاری تحصیلی، همبستگی مثبت و معنی‌داری وجود دارد ($r = 0.138$ ، $P < 0.01$). یعنی هرچه نگرش مذهبی دانشجویان در

سطح بالاتری باشد، سازگاری تحصیلی آنان نیز افزایش می‌یابد. همچنین متغیر خودکارآمدی همبستگی مثبت و معنی‌داری با سازگاری تحصیلی دارد ($t=0/143$ ، $P<0/01$). یعنی هر چه خودکارآمدی دانشجویان بالا باشد، سازگاری تحصیلی آنان نیز افزایش می‌یابد. نتایج جدول (۲) نشان می‌دهد نگرش مذهبی و خودکارآمدی بالا در افراد در سازگاری تحصیلی آنها مؤثر است. بنابراین فرضیه اول مورد تأیید قرار می‌گیرد. در ادامه برای تعیین مقدار واریانس تعیین شده سازگاری تحصیلی توسط نگرش مذهبی و خودکارآمدی از رگرسیون چندگانه به روش گام به گام استفاده گردید که خلاصه نتایج آن در جدول (۳) آمده است. قبل از اجرای این آزمون بررسی مفروضه‌های آن ضروری است. پیش از تحلیل داده‌ها به روش رگرسیون پیش فرض نرمال بودن داده‌ها با کمک کجی و کشیدگی بررسی شد. میزان کجی و کشیدگی برای متغیر سازگاری تحصیلی به ترتیب $0/199$ و $0/235$ ، برای متغیر خودکارآمدی $0/299$ و $0/151$ و برای متغیر نگرش مذهبی $0/694$ و $1/648$ بود که نتایج حاکی از نرمال بودن توزیع تک متغیری همه متغیرها است.

مفروضه یکسانی واریانس‌ها از طریق نمودار کردن باقیمانده‌های استاندارد شده رگرسیون در مقابل مقادیر پیش‌بینی شده استاندارد رگرسیون بررسی شد. نقاط به صورت تصادفی پراکنده شده بود که حاکی از یکسانی واریانس‌ها بود. به منظور بررسی خطی بودن رابطه از نمودار پراکندگی استفاده گردید. نتایج حاکی از برقرار بودن فرض خطی بودن رابطه بین متغیرها بود. به منظور بررسی استقلال خطاها از آماره دوربین واتسون استفاده شد. نتایج نشان داد مفروضه استقلال برقرار است ($DW=1/03$). مفروضه هم‌خطی چندگانه از طریق آماره تلرانس ($0/98$) و همچنین تورم واریانس ($1/02$) بررسی شد. نتایج نشان می‌دهد هم‌خطی چندگانه بین متغیرهای مستقل وجود ندارد. پس از حصول اطمینان از برقراری مفروضه‌ها به منظور تعیین مقدار واریانس تعیین شده سازگاری تحصیلی توسط نگرش مذهبی و خودکارآمدی از رگرسیون چندگانه به روش گام به گام استفاده گردید که خلاصه نتایج آن در جدول (۳) آمده است.

جدول ۳: نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه (گام به گام) برای پیش بینی سازگاری تحصیلی از طریق نگرش مذهبی و خودکارآمدی

متغیر	R	R ²	F	B	β	T	P	گام
خودکارآمدی	۰/۱۴۳	۰/۰۲۱	۵/۷۰	۰/۳۱۱	۰/۱۴۳	۲/۳۸	۰/۰۱	۱
خودکارآمدی				۰/۲۷۷	۰/۱۲۷	۲/۱۱	۰/۰۳	۲
نگرش								
مذهبی	۰/۱۸۷	۰/۰۳۵	۴/۹۱	۰/۱۸۱	۰/۱۲۱	۲/۰۱	۰/۰۴	

فرضیه دوم: نگرش مذهبی و خودکارآمدی نقش معنی‌داری در پیش‌بینی سازگاری تحصیلی دانشجویان دارند.

همان‌طور که در جدول ۳ مشاهده می‌شود نتایج حاصل از رگرسیون چندگانه به روش گام به گام نشان داد که در گام اول پس از ورود متغیر خودکارآمدی توانسته است $0/021$ درصد از واریانس سازگاری تحصیلی را پیش‌بینی کند ($F=5/70, p<0/01$) که در گام دوم با ورود متغیر نگرش مذهبی این مقدار افزایش یافته و خودکارآمدی و نگرش مذهبی با هم $0/035$ درصد از واریانس سازگاری تحصیلی را تبیین می‌کنند ($F=4/91, p<0/04$). بنابراین فرضیه دوم نیز تأیید می‌شود. به طوری که خودکارآمدی ($\beta=0/143$) و نگرش مذهبی ($\beta=0/127$) سهم معناداری در پیش‌بینی سازگاری تحصیلی دارند.

بحث و نتیجه‌گیری

این پژوهش با هدف بررسی رابطه بین نگرش مذهبی و خودکارآمدی با سازگاری تحصیلی دانشجویان مقطع کارشناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد ایذه انجام گرفت. نتایج نشان داد که نگرش مذهبی با سازگاری تحصیلی رابطه مثبت و معناداری دارد. این نتیجه با پژوهش‌های برایانت (۲۰۰۷)، مکنالتی و همکاران (۲۰۰۴)، جانسون (۲۰۰۴)، پورنیک‌دست و همکاران (۱۳۹۳) که در آنها دین‌داری با سازگاری رابطه مثبت و معنادار به دست آمده، همخوانی دارد. جانسون (۲۰۰۴) در پژوهش خود نشان داد باورهای دینی در سلامت روان و سازگاری افراد نقش عمده‌ای دارد. پورنیک‌دست و همکاران (۱۳۹۳) نیز به این نتیجه دست یافتند که نوجوانان دارای نگرش مذهبی بالاتر، سازگاری بیشتری از خود نشان می‌دهند. برایانت (۲۰۰۷) با پژوهشی که روی دانشجویان سال اول انجام داد، دریافت که شرکت در گروه‌های مذهبی بر سازگاری دانشجویان تأثیر می‌گذارد. همسو با

پژوهش‌های پیشین، مطالعه حاضر نیز نشان داد که نگرش مذهبی بالا در دانشجویان موجب افزایش سازگاری تحصیلی بهتر در آنان می‌شود. در حالی که در پژوهش کریشناوینی (۲۰۰۳) ارتباط معناداری بین نگرش مذهبی و سازگاری تحصیلی دانشجویان یافت نشد که با نتیجه پژوهش حاضر همخوانی ندارد. پژوهش وی نشان داد دانشجویان دارای نگرش مذهبی ضعیف، نمرات پایین‌تری کسب می‌کنند و از سازگاری بالایی برخوردار نیستند.

در تبیین یافته حاضر می‌توان چنین بیان کرد که افراد مذهبی دارای روان‌بدهای مذهبی هستند و این روان‌بدها می‌توانند در سازگاری افراد مؤثر باشند (مکینتاش و همکاران، ۱۹۹۳؛ به نقل پورنیکدست و همکاران، ۱۳۹۳: ۸۲). سازگاری بالا، نیازمند روابط درون شخصی و سودمند در دنیای نامطمئن بیرونی است. نگرش و باورهای مذهبی با ایجاد قدرت تحمل و صبر در برابر ناملازمات و سختی‌ها از عوامل مؤثر برای ایجاد احساس اطمینان و افزایش سازگاری در زندگی است. مذهب قادر است اطمینان، امید و قدرت را در فرد تحکیم نماید و پایگاه بسیار محکمی برای انسان در برابر مشکلات زندگی باشد. به همین دلیل می‌توان گفت که وجود نگرش مذهبی نیرومند در افراد برای تحصیل علم نیز عاملی روشنگر و حمایت‌گر است و در موقعیت‌های مختلف به دانشجو در ارتقای عملکرد تحصیلی آن‌ها کمک می‌کند. از طرف دیگر نگرش‌های مذهبی نیرومند ممکن است از اضطراب حاصل از موقعیت‌های تحصیلی بکاهد و راهکارهای مناسب و منطقی و واقع‌بینانه‌ای را پیش روی دانشجویان قرار می‌دهد که در نهایت منجر به سازگاری در آن‌ها می‌شود (عسگری و صفرزاده، ۱۳۹۲: ۹۶). در همین راستا، مطالعات نشان می‌دهد افرادی که به شدت درگیر مسائل مذهبی هستند در زندگی احساس خوش‌بینی دارند و در حل مسائل بهتر عمل می‌کنند، بنابراین کمتر دچار استرس و افسردگی می‌شوند. چنین دانشجویانی، طبیعتاً قادرند بر تکالیف و مطالعاتشان تمرکز کنند و در امتحانات از عملکرد بهتری برخوردار هستند. به عبارت دیگر حضور در مراسمات مذهبی به خوش‌بینی دانشجویان کمک می‌کند و در نهایت با کاهش استرس و افسردگی منجر به سازگاری تحصیلی در آنان می‌شود (اسلیک^۱، ۱۹۹۸؛ به نقل از کریشناوینی، ۲۰۰۳: ۸۴).

پژوهش حاضر همچنین نشان داد که بین خودکارآمدی و سازگاری تحصیلی همبستگی مثبت و معنی‌داری وجود دارد. به عبارت دیگر هر چقدر افراد از خودکارآمدی بالاتری برخوردار باشند، سازگاری تحصیلی بهتری از خود نشان می‌دهند. این یافته با نتایج پژوهش‌های یاداک (۲۰۱۷)، سیم

1. Sleek

و مون (۲۰۱۶)، کازان (۲۰۱۲)، یوسیلزا (۲۰۱۲)، زیچوسکی (۲۰۰۷)، لنت و همکاران (۲۰۰۹)، میکاییلی و همکاران (۱۳۹۴) و تمنایی فر و لیث (۱۳۹۴) همسو می‌باشد. این پژوهش‌ها نشان می‌دهند که خودکارآمدی پیش‌بینی‌کننده‌ای قوی برای سازگاری تحصیلی محسوب می‌شود. به عنوان مثال، زیچوووسکی (۲۰۰۷) در پژوهش خود نشان داد افرادی که دارای اطمینان بیشتر نسبت به توانایی‌های تحصیلی خود هستند، نمرات بالاتری کسب کرده و میزان اضطراب کمتری را تجربه می‌نمایند و در نتیجه از سازگاری بالاتری برخوردار هستند. سیم و مون (۲۰۱۶) نیز طی مطالعه‌ای دریافتند که خودکارآمدی ارتباط مثبت و قوی با سازگاری تحصیلی دارد. نتایج پژوهش آن‌ها نشان داد که دانشجویان با سطوح خودکارآمدی بالا، استرس کمتری از خود نشان می‌دهند و سازگاری بهتری با دانشگاه دارند. نتیجه مطالعه حاضر نیز مبنی بر ارتباط مثبت خودکارآمدی و سازگاری تحصیلی در تأیید یافته‌های پژوهش‌های پیشین می‌باشد.

در تبیین این یافته می‌توان گفت خودکارآمدی که به عنوان احساس مثبت فرد درباره توانمندی‌های خودش تعریف شده است، می‌تواند به نوعی زمینه‌ساز ایجاد، حفظ و ارتقاء سازگاری تحصیلی شود؛ در حقیقت، چنانچه دانشجویان، خود را در مواجهه با اهداف، چالش‌ها و بعضاً ناملایمات، خودکارآمد تصور کنند و این‌طور برداشت کنند که می‌توانند بر مسائل غلبه کنند، می‌توانند سازگاری بیشتری در دانشگاه داشته باشند (میکاییلی و همکاران، ۱۳۹۴: ۷۱). یوسیلزا (۲۰۱۲) نیز معتقد است که افرادی که از سازگاری بالاتری برخوردارند، نسبت به افرادی که دچار ناسازگاری هستند از خودکارآمدی بالاتری نیز برخوردارند؛ یکی از جنبه‌های خودکارآمدی بالا، توانایی شناخت احساسات، عواطف و اعمال در این افراد است؛ این دسته افراد از توانایی شناختی و ارتباطی خود اطمینان دارند که باعث می‌شود بر اعمال خود کنترل داشته باشند و به‌طور مرتب پیشرفت خود را در رابطه با اهداف مورد بازبینی قرار می‌دهند و در موقع لزوم به انطباق و تغییر راهبردها اقدام می‌نمایند. در نتیجه بهتر قادرند تا بر محیط مسلط شوند و به ثبات عاطفی، اجتماعی و سازگاری دست یابند. همچنین، لایی معتقد است که بالا بودن سطح خودکارآمدی در افراد باعث می‌شود که آن‌ها اهداف چالش‌انگیز را برای خود انتخاب کنند و تعهد قوی برای رسیدن به آن اهداف را در خود حفظ کنند که این به نوبه خود باعث ایجاد انگیزه برای رسیدن به هدف در افراد می‌شود، علاوه بر این، این افراد از زندگی لذت می‌برند چرا که با آن درگیر هستند و وقتی با موقعیت‌های استرس‌زا روبه‌رو

می‌شوند به توانایی خود برای مدیریت رویدادها باور دارند و نهایتاً بهتر می‌توانند با مشکل‌های زندگی خود را سازگار کنند و زندگی سالمی داشته باشند (لایی، ۲۰۱۴: ۱۰۹).

نتایج حاصل از تحلیل رگرسیون نیز مشخص کرد که متغیرهای خودکارآمدی و نگرش مذهبی هرکدام سهم معناداری در پیش‌بینی سازگاری تحصیلی دانشجویان دارند. در این راستا، خودکارآمدی که به عنوان یک میانجی شناختی عمل می‌کند، شناخت، افکار و احساسات افراد را تحت تأثیر قرار می‌دهد، چرا که وقتی فراگیران در معرض رویدادهای منفی، تجربیات جدید یا موقعیت‌های استرس‌زای تحصیلی قرار می‌گیرند احساس خودکارآمدی بالا به آنها کمک می‌کند تا بتوانند آن رویدادها و موقعیت‌ها را اداره و کنترل کنند و در نتیجه خود را در برابر بسیاری از مسائل روانی محافظت کنند (سلیمانی‌فر و شعبانی، ۱۳۹۲: ۹۶). درحالی که افراد با خودکارآمدی کم، تفکرات بدبینانه درباره توانایی‌های خود دارند. چنین افرادی در هر موقعیتی که بر اساس نظر آن‌ها از توانایی‌هایشان فراتر باشد، دوری می‌کنند (رحمانی و اسماعیلی‌شاد، ۱۳۹۵: ۳) و در برخورد با موقعیت‌های تهدیدزا و استرس‌آور نمی‌توانند عملکرد خوبی داشته باشند و در نتیجه به کاهش سازگاریشان با موقعیت منجر شود (موریس^۱، ۲۰۰۲؛ به نقل از سلیمانی‌فر و شعبانی، ۱۳۹۱: ۹۷). از طرف دیگر، نگرش و باورهای مذهبی با ایجاد قدرت تحمل و صبر در برابر ناملایمات و سختی‌ها از عوامل مؤثر برای ایجاد احساس اطمینان و افزایش سازگاری در زندگی است. در مجموع عواملی همچون نگرش مثبت به دنیا و ایجاد امید و انگیزه، معنا و هدف در زندگی و پذیرش راحت‌تر حوادث آسیب‌زا، احساس کنترل و پیش‌بینی از طریق اعمالی همچون دعا کردن، استفاده از الگوهای تصمیم‌گیری مناسب به ویژه در ناملایمات زندگی، سازگاری بالاتر در افراد را تبیین می‌کند (پورنیکدست و همکاران، ۱۳۹۳: ۸۲).

در نتیجه‌گیری پایانی باید گفت که یافته‌های حاصل از این پژوهش از رابطه بین نگرش مذهبی و خودکارآمدی با سازگاری تحصیلی حمایت کرد. بنابراین، با توجه به یافته‌های به دست آمده می‌توان بیان کرد که دانشجویان با ایمان و دارای باورهای دینی و خودکارآمدی بالا در محیط‌های آموزشی از سازگاری بالاتری برخوردار هستند. بر همین اساس به مسئولین و برنامه‌ریزان دانشگاهی پیشنهاد می‌گردد همسو با برنامه‌های آموزشی خود، برنامه‌های دینی و معنوی را نیز در برنامه‌های دانشگاهی بگنجانند تا تداوم ایمان و مذهب در زندگی نوجوانان و جوانان برای ساختن جامعه‌ای سالم، سودمند،

1. Muris

جهت‌دار و هدفمند باشد. همچنین، برای دانشجویانی که سازگاری پایین داشته و در تحصیل‌شان مشکلاتی دارند، دوره‌های آموزشی در جهت تقویت باورهای خودکارآمدی آنان برگزار شود. در انتها بر اساس یافته‌های پژوهش پیشنهاد می‌گردد به منظور کسب نتایج بهتر در مداخلات روان‌شناختی به نگرش مذهبی و خودکارآمدی به عنوان عوامل مؤثر بر سازگاری تحصیلی دانشجویان توجه شود. همچنین پیشنهاد می‌گردد در زمینه سازگاری تحصیلی در بین دانشجویان با عقاید مذهبی بالا و دانشجویان با عقاید مذهبی پایین مطالعاتی صورت بگیرد.

لازم به ذکر است که در این پژوهش مانند پژوهش‌های دیگر، محدودیت‌هایی وجود داشته است؛ محدودیت نخست اینکه برای جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه استفاده شد. با توجه به اینکه پرسشنامه جنبه خودسنجی دارد و دانشجویان با تمایل خود به پرسشنامه پاسخ می‌دهند، ممکن است در پاسخ‌هایشان سوگیری وجود داشته باشد. محدودیت بعدی به نمونه پژوهش مربوط می‌شود که روی دانشجویان مقطع کارشناسی انجام گرفته است، از این رو تعمیم نتایج به دانشجویان دیگر مقاطع تحصیلی با محدودیت روبه‌رو می‌باشد، بنابراین به دیگر پژوهشگران توصیه می‌شود که پژوهش‌های مشابه، در سایر دانشگاه‌ها و مقاطع تحصیلی بالاتر اجرا شود.

کتابنامه

- اکبریان، ف. (۱۳۹۵). رابطه نگرش مذهبی با شادکامی و خودکارآمدی دانش‌آموزان دوره متوسطه. *مجله روان‌شناسی مدرسه*، ۵(۲)، ۷-۱۹.
- تجلی، ف. و اردلان، ا. (۱۳۸۹). رابطه ابعاد الگوهای ارتباطی خانواده با خودکارآمدی و سازگاری تحصیلی. *مجله روانشناسی*، ۵۳، ۱۴(۷۸)، ۱-۶۲.
- تمنایی‌فر، م و لیث، ح. (۱۳۹۴). رابطه هوش هیجانی، خودکارآمدی و حمایت اجتماعی با سازگاری دانش‌آموزان دبیرستان. *فصلنامه پژوهش‌های روان‌شناختی*، ۱۰(۳۹)، ۵۲-۲۵.
- پورنیکدست، س؛ تقی‌زاده، م؛ علی‌اکبری دهکردی، م؛ امیدیان، م، و مکاییلی‌حور، ف. (۱۳۹۳). مقایسه نوجوانان با نگرش مذهبی بالا و پایین از لحاظ سازگاری تحصیلی، عاطفی و اجتماعی و گرایش به اعتیاد. *فصلنامه اعتیادپژوهی سوءمصرف مواد*، ۸(۳۲)، ۸۵-۷۶.
- رحمانی، ط و اسماعیلی‌شاد، ب. (۱۳۹۵). بررسی رابطه بین خودکارآمدی و خودپنداره با بهزیستی عاطفی مبتنی بر شغل معلمان دوره ابتدایی دخترانه شهر بجنورد. *فصلنامه علمی-پژوهشی پژوهشنامه تربیتی*، ۱۲(۴۹)، ۲۲-۱.
- زارعی، ح، ع؛ میرهاشمی، م، و پاشاشریفی، حسن. (۱۳۹۱). ارتباط سبک‌های تفکر با سازگاری تحصیلی دانشجویان پرستاری. *آموزش در علوم پزشکی*، ۱۲(۳)، ۱۶۶-۱۶۰.
- سپهریان، ف و فاتحی، ا. (۱۳۹۲). اثربخشی آموزش تیپ‌های انیه گرم بر سازگاری تحصیلی دانشجویان. *فصلنامه روان‌شناسی تربیتی*، ۴(۴)، ۳۴-۳۵.
- سلیمانی‌فر، ا و شعبانی، ف. (۱۳۹۲). رابطه بین خودکارآمدی و انگیزه پیشرفت با سازگاری تحصیلی دانشجویان کارشناسی سال اول دانشگاه شهید چمران اهواز. *مجله مطالعات روان‌شناسی تربیتی*، ۱۰(۷)، ۱۰۴-۸۴.
- صفاری، م؛ محمدی‌زیدی، ع، و پاکپورحاجی‌آقا، ا. (۱۳۹۱). نقش مذهب در کیفیت زندگی بیماران مبتلا به سرطان. *مجله پژوهشی حکیم*، ۱۵(۳)، ۲۴۳-۲۰۵.
- عسگری، پ و صفرزاده، س. (۱۳۹۲). رابطه نگرش مذهبی، بهزیستی روان‌شناختی و افسردگی با عملکرد تحصیلی دانشجویان. *دانش و پژوهش در روان‌شناسی کاربردی*، ۱۴(۱)، ۹۹-۹۱.
- کرامتی، ه و شهرآرای، م. (۱۳۸۳). بررسی نقش خودکارآمدی ادراک شده در عملکرد ریاضی. *مجله علوم انسانی، نوآوری‌های آموزشی*، ۴(۱)، ۱۱۵-۱۰۳.
- گرشاد، ا؛ هاشمی، م؛ حاتمی، ا؛ حسین‌پور، ب؛ استادی، ن؛ حسین‌زاده، و همکاران. (۱۳۹۲). بررسی رابطه عزت‌نفس و نگرش مذهبی در دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی بجنورد. ۸(۳)، *مجله دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی*، ۴۴۵-۴۳۹.
- گلریز، گ. (۱۳۵۳). *پژوهشی برای تهیه نگرش مذهبی و بررسی رابطه نگرش مذهبی با سایر بازخوردها و خصوصیات شخصی*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد روان‌شناسی. دانشگاه تهران.

- میکاییلی، ف. (۱۳۸۹). رابطه سبک‌های هویت، تعهد و جنسیت با سازگاری دانشجویان با دانشگاه. مجله مطالعات روانشناسی، ۶(۲)، ۳۲-۲۵.
- میکاییلی، ف؛ فتحی، گ؛ شهودی، م، و زندی، ط. (۱۳۹۴). تحلیل روابط بین امید، خودکارآمدی، انگیزش و تنشگرها با سازگاری تحصیلی دانشجویان دانشگاه ارومیه. فصلنامه علمی-پژوهشی اندیشه‌های نوین تربیتی، ۱۱ (۱)، ۷۸-۵۷.
- نوری قاسم‌آبادی، ر و بوالهروی، ج. (۱۳۷۶). بررسی مقدماتی اثر فشار اجتماعی بر گزارش افراد از نگرش مذهبی. همایش نقش دین در بهداشت روان. دانشگاه علوم پزشکی ایران، ص ۷۵.
- وحدتی، س؛ حجت‌خواه، م، و رشیدی، ع. (۱۳۹۵). پیش‌بینی سازگاری تحصیلی بر اساس خودپنداره تحصیلی با میانجیگری انسجام خانواده. فصلنامه علمی-پژوهشی پژوهشنامه تربیتی، ۱۱(۴۸)، ۱۳۲-۱۱۷.

- Baker, R. W., & Siryk, (1984). Measuring adjustment to college. *Journal of Counseling Psychology*, 31, 179-189.
- Bhagat, P., & Baliya, J. N. Self-Efficacy and Adjustment of Secondary School Students in Relation to their Gender and Academic Achievement. *International Peer Reviewed Refereed Journal* 4, 9-17.
- Bryant, A. N. (2007). The effects of involvement in campus religious communities on college student adjustment and development. *Journal of College and Character*, 8(3),1-25.
- Cazan, A. M. (2012). Self-regulated learning strategies—predictors of academic adjustment. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 33 ,104 –108.
- Jain, S., Dowson, M. (2009). Mathematics Anxiety as a Function of Multidimensional Self-Regulation and Self-Efficacy. *Contemporary Educational Psychology*, 34, 240-249.
- Johnson, M. A. (2004). Faith, Prayer and religious observances. *Journal of Clinical Cornerstone*, 6(1), 17-24.
- Krishnavenee , s. (2003). Religious services attendance and college adjustment of Diploma in Computer Science UTM students. *Journal of Technical and Social Studies*, 1 (2), 81-88.
- Lai, C.S (2014). College freshmen's self-efficacy, effort regulation, perceived stress and their adaptation to college. *Asian journal of humanities and social sciences*, 2(2), 107-117.
- Lent, R.W., Taveira, M.C., Sheu, H.B.,& Singley, D. (2009). Social cognitive predictors of academic adjustment and life satisfaction in Portuguese college students: A longitudinal analysis. *Journal of Vocational Behavior.*, 74, 190-198.

- Lubker, J. R & Etzel, E. F, (2008). College Adjustment Experiences of First-Year Students: Disengaged Athletes, Nonathletes, and Current Varsity Athletes. *NASPA Journal*, 44(3), Art. 5. p457-480.
- Managa, S & Chandrasekaran, V (2015). A study on adjustment of college students. *Scholarly research journal for interdisciplinary studies*, 3(16), 2622-2629.
- McNulty, K., Livneh, H., & Wilson, L. M. (2004). Perceived uncertainty, spiritual well-being, and psychosocial adaptation in individuals with multiple sclerosis. *Rehabilitation Psychology*, 49(2), 91.
- Pajares, F. (2002). Gender and perceived self-efficacy in self-regulated learning. *Theory into practice*, 41(2), 116-125.
- Sherer, M., Maddux, J., & Mercandante S., Prentice-Dunn, S., Jacobs, B. , & Rogers, R. (1982). The self-efficacy scale: construction and validation. *Psychological Reports*, 51, 663-671.
- Sim, H. S., & Moon, W. H. (2015). Relationships between Self-Efficacy, Stress, Depression and Adjustment of College Students. *Indian Journal of Science and Technology*, 8(35).1-4.
- Tavakolizadeh, J., Tabari, J., & Akbari, A. (2015). Academic self-efficacy: predictive role of attachment styles and meta-cognitive skills. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 171, 113-120.
- Valka. S. (2015). Management of International students, Academic Adjustment: Challenges and Solutions. *European Scientific Journal*, 3, 160-168.
- Wang. A & chen, L. (2006). first year students Psychological and behavior adaptation to college, The role of coping strategies and social support. *US-china Education Review*, 18, 51-57.
- Yadak, S. M. (2017). The Impact of the Perceived Self-Efficacy on the Academic Adjustment among Qassim University Undergraduates. *Open Journal of Social Sciences*, 5(01), 157.
- Yau, H. K., Sun, H., & Cheng, A. L. F. (2012). Adjusting to university: the Hong Kong experience. *Journal of Higher Education Policy and Management*, 34(1), 15– 27.
- Yusliza, M., Y. (2012). Self-Efficacy, Perceived Social Support, and Psychological Adjustment in International Undergraduate Students in a Public Higher Education Institution in Malaysia. *Journal of Studies in International Education*, 16(4)353-371.
- Zajacova, A., Lynch, S. M., & Espenshade, T. J. (2005). Self-efficacy, stress, and academic success in college. *Research in higher education*, 46(6), 677-706.

Zychowski, L. A. (2007). *Academic and social predictors of college adjustment among firstyear students: Do high school friendships make a difference?* Unpublished Ph.D. Thesis, Indiana University of Pennsylvania.